

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐

วันศุกร์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๐

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ณ ห้องประชุมกรรมการธิการ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญ ผู้มาประชุม คือ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

๒. นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์

รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง

๓. ศาสตราจารย์พิเศษบรรณิณี เศรษฐบุตร์

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๔. นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๕. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม

กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา

๖. ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ

๗. นายเขวณะ ไตรมาศ

กรรมการวิสามัญ

๘. พลเอก ดนัย มีชูเวท

กรรมการวิสามัญ

๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง

กรรมการวิสามัญ

๑๐. นายธีระพงษ์ วงศ์ศิระวิลาส

กรรมการวิสามัญ

๑๑. นายพจน์ อร่ามวัฒนานนท์

กรรมการวิสามัญ

๑๒. นายพรศักดิ์ เจียรนัย

กรรมการวิสามัญ

๑๓. นายพันธุ์ชัย วัฒนชัย

กรรมการวิสามัญ

๑๔. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม

กรรมการวิสามัญ

๑๕. นายวิทยา ฉายสุวรรณ

กรรมการวิสามัญ

๑๖. นายสุชาติ ตระกูลเกษมสุข

กรรมการวิสามัญ

๑๗. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญ ผู้ลาการประชุม คือ

๑. พลเอก จิระเดช โมกขะสมิต

๒. พลเอก ทรงกิตติ จักกาบาตร์

๓. ศาสตราจารย์กิตติคุณบวรศักดิ์ อูวรรณโณ

๔. พลเรือเอก พลเดช เจริญพูล

๕. นายสุพจน์ ไข่มุกด์

Handwritten signature

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- ๑. นายอภิวัฒน์ คงชาติ ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย
- ๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- ๑. นายกฤษณะ ยอดสุวรรณ นิตกรปฏิบัติการ
- ๒. นางสาวพิมพ์ตะวัน รุ่งอุทัย นิตกรปฏิบัติการ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- นายอัครเดช คนซื่อ นิตกรชำนาญการพิเศษ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

- ๑. นายบุญเสริม นาคสาร เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญทรงคุณวุฒิ
- ๒. นายอดิเทพ อูยยะพัฒน์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานมาตรฐานงานคดี ๑
- ๓. นายภาสพงษ์ เรณูมาศ ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๕
- ๔. นายสุภัทร แสงประดับ นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๘๖ วรรคสาม คือ

- นางปิยาภา ชระธีระคุปต์ นิตกรปฏิบัติการ
- กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๕

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

เริ่มการประชุมเวลา ๑๐.๐๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้มอบหมายให้ นายอัครวิทย์ สุมวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง เปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระไปพลางก่อน และในการพิจารณาระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้เข้ามาทำหน้าที่ประธานและดำเนินการไปจนจบการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ขณะนี้ครบกำหนดระยะเวลาการแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... แล้ว ซึ่งประธานในที่ประชุมได้เปิดโอกาสให้ นางปิยาภา ชระธีระคุปต์ นิตกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบเกี่ยวกับคำแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติยื่นคำแปรญัตติทั้งหมด ๗ คน แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ การละเมิดอำนาจศาล (มาตรา ๓๙)

กลุ่มที่ ๒ มาตรการบังคับชั่วคราวก่อนการวินิจฉัยของศาล (เพิ่มมาตรา ๖๙/๑)

กลุ่มที่ ๓ มาตรการบังคับตามคำวินิจฉัยของศาล (เพิ่มมาตรา ๗๒/๑)

กลุ่มที่ ๔ การดำรงตำแหน่งของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตามบทเฉพาะกาล (มาตรา ๗๖ มาตรา ๗๗ และมาตรา ๗๘)

ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุมคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

**๓.๑ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาล
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....**

ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ
ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... โดยพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา
สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๑๕

มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ และนายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด
กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ควรตัดความในวรรคสองออก
เนื่องจากการประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อคัดเลือก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการปฏิบัติการกิจที่เป็นเรื่องทั่วไปของทั้งศาลฎีกาและศาลปกครอง
สูงสุดอยู่แล้ว และที่ผ่านมาไม่เคยมีการกำหนดให้มีเบี้ยประชุมในลักษณะดังกล่าวมาก่อน ที่ประชุม
จึงมีความเห็นให้ตัดความในวรรคสองออก

กรณีดังกล่าว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอ
ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งจำเป็นต้องบัญญัติให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการ
สรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด เนื่องจากประธานกรรมการ
สรรหาและกรรมการสรรหานั้น มาจากหลากหลายองค์กร

ภายหลังจากการอภิปราย ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้ตัดความในวรรคสองออกทั้งหมด
จากนั้น นางปิยาภา ชะริระคุปต์ นิตกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการ
วิสามัญ ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ได้มีการแก้ไขคำว่า “ก.ร.” ในวรรคหนึ่ง เป็น “คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา” ซึ่งที่ประชุมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกัน

ต่อประเด็นดังกล่าวที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยโดยให้แก้ไขคำว่า “ก.ร.” เป็น “คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา” เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๕ เป็นดังนี้
“มาตรา ๑๕ ให้ประธานกรรมการสรรหาและกรรมการสรรหาได้รับเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่นตามที่ประธานวุฒิสภากำหนด แต่สำหรับเบี้ยประชุมให้กำหนดให้ได้รับเป็นรายครั้งที่มาประชุมในอัตราไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของประธานกรรมการหรือกรรมการใน ส.ส. คณะกรรมการข้าราชการรัฐสภา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภาได้รับในแต่ละเดือน แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม โดยให้ประธานศาลฎีกาหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วแต่กรณีเป็นผู้กำหนดเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนอื่น”

มาตรา ๑๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งประเด็นคำถามต่อที่ประชุมว่า เหตุใดจึงกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ศาสตราจารย์ยุดม รัฐอมฤต เลขาธิการคณะกรรมการธิการวิสามัญได้ชี้แจงว่า ในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (กรธ.) ได้มีการอภิปรายในประเด็นดังกล่าวซึ่งได้ข้อยุติเป็นเหตุผลสองประการ คือ ๑. จากการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไป ซึ่งส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการให้มีวาระการดำรงตำแหน่งถึง ๙ ปี นั้น เป็นระยะเวลาที่ยาวนานเกินไป ๒. สภานะของศาลรัฐธรรมนูญมีความคล้ายคลึงกับองค์กรอิสระเนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีที่มาจากการสรรหาเช่นเดียวกับกรรมการในองค์กรอิสระอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี อีกทั้งระยะเวลาการดำรงตำแหน่งดังกล่าวถือว่าเป็นระยะเวลาที่มีความเหมาะสมแล้วไม่สั้นเกินไปและไม่ยาวนานเกินไป

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรคงความในมาตรา ๑๗ ไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๘

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

นายมนตรี ศรีเอี่ยมสะอาด กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งประเด็นคำถามต่อที่ประชุมว่า เหตุใดจึงบัญญัติให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถดำรงตำแหน่งได้จนถึงอายุ ๗๕ ปี

(แต่ต้องดำรงตำแหน่งไม่เกิน ๗ ปี) ในขณะที่กรรมการองค์กระออิสระอื่น ๆ สามารถดำรงตำแหน่งได้ถึงอายุ ๗๐ ปีเท่านั้น การบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์อย่างไร

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ศาสตราจารย์ยุคม รัฐอมฤต เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ชี้แจงว่า เนื่องจากองค์ประกอบของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองส่วนนี้มีจำนวนรวมกันถึงห้าคน ซึ่งทั้งผู้พิพากษาในศาลฎีกาและตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสามารถอยู่ในตำแหน่งเดิมได้จนอายุครบ ๗๐ ปี จึงต้องสร้างแรงจูงใจให้มีผู้มาสมัครหรือยินยอมเข้ารับการสรรหาเพื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญโดยขยายเวลาให้สามารถดำรงตำแหน่งได้จนมีอายุครบ ๗๕ ปี ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดให้ผู้ที่จะมาสมัครหรือยินยอมเข้ารับการสรรหาเพื่อเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องมีอายุไม่เกิน ๖๘ ปี เมื่อดำรงตำแหน่งครบวาระ ๗ ปี ก็จะมีอายุครบ ๗๕ ปี

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรคงความในมาตรา ๑๘ ไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๑๘

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งข้อสังเกต ๒ ข้อ ดังนี้

๑. ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาสามารถทราบได้ แต่ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เช่น ตาย หรือลาออกนั้น สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาอาจจะไม่ทราบ จึงควรกำหนดวิธีปฏิบัติในขั้นตอนการเริ่มต้นให้มีความชัดเจนว่า ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หรือพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นผู้ที่แจ้งไปยังสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภารับทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

๒. การบัญญัติว่า “เมื่อตุลาการจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการใหม่ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนวันที่ตุลาการครบวาระ” มีเจตนารมณ์ว่า การดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่ดังกล่าวจะต้องดำเนินการในช่วงหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะครบวาระ ไม่ใช่ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนหนึ่งร้อยยี่สิบวันก่อนที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะครบวาระ ซึ่งควรกำหนดเป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเพื่อป้องกันปัญหาในการตีความ เนื่องจากมีข้อเท็จจริงที่เคยเกิดขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ที่ประชุมได้พิจารณาข้อสังเกตดังกล่าวข้างต้นแล้วมีความเห็นว่า เห็นชอบด้วยกับข้อสังเกตข้อ ๑. ซึ่งให้กำหนดเป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการการวิสามัญ

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรคงความในมาตรา ๑๙ ไว้ตามร่างเดิม โดยให้กำหนดเป็นข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระหรือพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นนอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นผู้ที่แจ้งไปยังสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเพื่อให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภารับทราบและดำเนินการต่อไป

ภายหลังจากการพิจารณามาตรา ๑๙ เสร็จสิ้นแล้ว ก่อนที่จะพิจารณามาตรา ๒๐ ต่อไปนั้นที่ประชุมได้ย้อนกลับมาพิจารณามาตรา ๔ บทนิยามศัพท์ โดยมีประเด็นการพิจารณาดังนี้

มาตรา ๔ และมาตรา ๒๗

รอกการพิจารณา

คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” และการเสนอเพิ่มคำว่า “หนังสือ”

ประเด็นอภิปราย

๑. ควรกำหนดให้มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หรือไม่

นายอัศวิน สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานในที่ประชุมได้ให้ข้อมูลและเสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ร่างทั้ง ๒ ฉบับที่ใช้พิจารณาในชั้นคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้แก่ ร่างฉบับคณะอนุกรรมการยกร่างฯ เสนอ กรธ. ๑ และร่างฉบับที่ กรธ. พิจารณาเสร็จเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กรธ. ได้ตัดออก ซึ่งถ้อยคำดังกล่าวได้ปรากฏในมาตราต่าง ๆ เช่น มาตรา ๑๐ และมาตรา ๒๗ พรรคสาม หากไม่กำหนดบทนิยามศัพท์ไว้จะทำให้เกิดปัญหา เช่น การตีความของคณะกรรมการสรรหาในการพิจารณาคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการ ดังนั้นเมื่อพิจารณาเนื้อหาของแต่ละมาตราแล้วเห็นว่าควรกำหนดเป็นบทนิยามศัพท์ไว้

จากนั้น นางปิยาภา ชระธีระคุปต์ นิติกรปฏิบัติการ ในฐานะผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า จากการนำไปศึกษาเพิ่มเติมพบว่า มีกฎหมายหลายฉบับที่มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” เช่น

- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ส่วนราชการสังกัดรัฐสภา ศาลเฉพาะในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีองค์กรควบคุมการประกอบวิชาชีพ หน่วยงานอิสระของรัฐและหน่วยงานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

“มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดย

พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกา กำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย”

- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ไม่มีบทนิยามศัพท์ คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” แต่มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” ดังนี้

“มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐและให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง”

ต่อประเด็นดังกล่าว ศาสตราจารย์อู๋มฤต เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ ข้อมูลและเสนอต่อที่ประชุมว่า ถ้อยคำดังกล่าวแม้จะมีปรากฏในร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้หลายแห่งแต่ไม่มีความหมายใดเป็นพิเศษ ซึ่งหากกำหนดบทนิยามศัพท์ไว้จะต้องคำนึงถึง ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ เช่น กรณีเป็นผู้ถูกลงโทษโดยสภาวิชาชีพ หากตีความว่าสภาวิชาชีพ ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ก็ทำให้บุคคลดังกล่าวไม่มีลักษณะต้องห้าม แต่หากตีความว่าสภาวิชาชีพ เป็นหน่วยงานของรัฐจะทำให้บุคคลดังกล่าวมีลักษณะต้องห้ามของการดำรงตำแหน่งตุลาการ ซึ่งคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ที่ปรากฏในมาตราต่าง ๆ จะเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่เชื่อมโยงกับ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนั้นหากจะมีการกำหนดบทนิยามศัพท์ ควรกำหนดให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วย

ในชั้นการพิจารณาของ กรธ. เห็นว่า คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ในมาตรา ๑๐ เป็นถ้อยคำที่ นำมาจากมาตรา ๒๐๒ ประกอบมาตรา ๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้กำหนด บทนิยามศัพท์ไว้ ส่วนคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ที่ปรากฏในมาตรา ๒๗ รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดอำนาจ ในการเรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน ดังนั้น ทั้ง ๒ กรณี หากจะกำหนดบทนิยามศัพท์เพิ่มเติมไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ อาจมีปัญหว่าเป็นการวางขอบเขตของถ้อยคำที่นอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ ซึ่ง มาตราดังกล่าวเป็นเรื่องลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญโดยได้กำหนดให้นำไปใช้กับองค์กรอิสระต่าง ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามหากเห็นว่าคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามความในมาตรา ๒๗ มีความหมายกว้างกว่า มาตรา ๑๐ ก็สามารถเขียนขยายความในมาตรา ๒๗ ได้

และในประเด็นเดียวกัน ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า วัตถุประสงค์ในการกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ของกฎหมายแต่ละฉบับมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหากจะการกำหนดบทนิยามศัพท์ของคำดังกล่าว ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ควรพิจารณาเจตนารมณ์และบริบทของกฎหมาย เป็นหลักว่าแต่ละมาตรามีวัตถุประสงค์ให้มีความหมายอย่างไร เช่น คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ที่ใช้ใน มาตรา ๑๐ (๑๐) และ (๒๑) กับคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ที่ใช้ในมาตรา ๒๗ วรรคสาม มีขอบเขตของ ความหมายแตกต่างกันหรือไม่ และการกำหนดบทนิยามอาจทำให้ถ้อยคำที่มีอยู่เดิมในมาตรา ๑๐ (๑๐) และ (๒๑) มีความหมายทับซ้อนกันด้วย

นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า โดยหลักหากมีถ้อยคำเดียวกันปรากฏในกฎหมายหลายมาตราควรมีการกำหนดบทนิยามศัพท์ไว้เพื่อให้ ทร่าบเจตนาารมณ์ของกฎหมายว่าถ้อยคำดังกล่าวประสงค์ให้ครอบคลุมความหมายอย่างไรบ้าง ซึ่งใช้ ในกฎหมายฉบับนั้นเท่านั้น ไม่รวมถึงกฎหมายฉบับอื่น ดังนั้นเมื่อพบว่าถ้อยคำดังกล่าวอาจมีปัญหา ภายหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับ ก็สมควรกำหนดบทนิยามศัพท์ให้ครอบคลุมตามเจตนาารมณ์ ของกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความและการตัดสินของศาลในอนาคต

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อ ที่ประชุมว่า คำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ที่รวมอยู่ในคำนิยามของคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” นั้น มีการใช้ ถ้อยคำที่แตกต่างกัน เช่น พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในบทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ให้หมายความรวมถึง “รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา” ส่วนพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ใช้ถ้อยคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” เท่านั้น ตัวอย่างเช่น รัฐวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัด ถือว่าไม่ใช่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติความรับผิด ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่รัฐวิสาหกิจประเภทบริษัทจำกัดถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร ของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

และในประเด็นเดียวกัน ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า ควรกำหนดเพิ่มความในมาตรา ๒๗ วรรคสามว่า หน่วยงานของรัฐ ตามมาตรานี้หมายความถึงอะไรบ้าง เนื่องจากคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๑๐ และมาตรา ๒๗ วรรคสาม มีขอบเขตไม่เท่ากัน

จากนั้น นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อมูล ต่อที่ประชุมว่า หากใช้หลักการตามข้อเสนอที่ให้ นำความหมายของนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ เป็นการเฉพาะในมาตรา ๒๗ วรรคสาม เบื้องต้นจะมีเนื้อความปรากฏดังนี้

“ในการปฏิบัติหน้าที่ ศาลมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใดหรือเรียก บุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ หน่วยงานของรัฐ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการ ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการ ทางปกครอง หรือพนักงานสอบสวน ดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาได้”

ภายหลังจากการอภิปรายอย่างกว้างขวางและการพิจารณายังไม่เป็นที่ยุติ ที่ประชุมจึงเห็นควร ให้รอการพิจารณาในการกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “หน่วยงานของรัฐ”

๒. ควรกำหนดให้มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หนังสือ” หรือไม่

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอความเห็น ต่อที่ประชุมว่า คำว่า “คำร้อง” และคำว่า “หนังสือ” ปรากฏในความหมายของบทนิยามศัพท์หลายคำ เช่น คำว่า “คดี” “ผู้ร้อง” และ “ผู้ถูกร้อง” แต่ในบทนิยามศัพท์ได้กำหนดความหมายของคำว่า “คำร้อง” เท่านั้น โดยไม่ได้กำหนดความหมายของคำว่า “หนังสือ” ซึ่งเดิมในร่างฉบับที่ กรธ. พิจารณา เสร็จเมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีบทนิยามศัพท์คำว่า “หนังสือ” หมายความว่า หนังสือ

ที่ยื่นต่อศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย” แต่ร่างฉบับนี้ได้ตัดออก ดังนั้นควรจะมีการกำหนดบทนิยามศัพท์ให้ครบถ้วน ซึ่งในร่างฉบับนี้มีการใช้คำว่า “หนังสือ” หลายมาตรา โดยมีทั้งหนังสือที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และหนังสือทั่วไป เช่น มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๓ วรรคสอง มาตรา ๖๖ วรรคสอง มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง เป็นต้น

ต่อประเด็นดังกล่าว นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ในการพิจารณาของ กรธ. เดิมได้มีการกำหนดบทนิยามศัพท์คำว่า “หนังสือ” ไว้ เพื่อให้เห็นความแตกต่างว่าการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญมีได้ทั้ง “คำร้อง” ซึ่งเป็นกรณีมีคู่กรณีหรือเป็นการขอให้ดำเนินการและ “หนังสือ” ซึ่งเป็นกรณีที่ เป็นหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมาย แต่เนื่องจากในร่างฉบับนี้มีคำว่า “หนังสือ” ๒ ประเภท คือ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และหนังสือทั่วไป ดังนั้น กรธ. จึงได้ตัดบทนิยามคำว่า “หนังสือ” ออกเพื่อป้องกันปัญหาในการตีความและการบังคับใช้ แต่ได้กำหนดขยายความถ้อยคำดังกล่าวให้ชัดเจนขึ้นในแต่ละมาตรา เช่น มาตรา ๕ หมายถึง หนังสือทั่วไป จึงใช้คำว่า “หนังสือ” ส่วนมาตรา ๔๑ วรรคสอง ใช้คำว่า “หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย”

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรรอการพิจารณามาตรา ๔ และมาตรา ๒๗

มาตรา ๒๐

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑

มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

การแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง

นายอัศวินวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งคำถามต่อที่ประชุมว่า มาตรา ๒๐ เป็นกรณีที่ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ซึ่งหากมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน จะไม่สามารถนั่งพิจารณาและทำคำวินิจฉัยได้ และหากมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามมาตรา ๒๑ ศาลรัฐธรรมนูญจะร้องขอต่อประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดให้มีการแต่งตั้งตุลาการให้ครบ “๗ คน” ก็ได้ ส่วนมาตรา ๒๑ เป็นกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คน กำหนดให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบ “๔ คน” และให้คำวินิจฉัยถึงสัดส่วนองค์ประกอบตามมาตรา ๘ ด้วย จึงขอทราบเจตนารมณ์ของ กรธ. ในการร่างกฎหมายว่า เหตุใดจึงกำหนดให้มีการแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างในจำนวนที่แตกต่างกันระหว่าง “๗ คน” กับ “๔ คน”

สำนักต่อประเด็นข้างต้น นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า มาตรา ๒๐ เนื้อความตอนต้น มีที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า

“มาตรา ๒๐๙ ในระหว่างที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังไม่มี การแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน”

ส่วนความตอนท้ายได้กำหนดเพิ่มเติมว่า หากมีตำแหน่งว่างเกิน ๗ คน หากมีความจำเป็น หรือเพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากเห็นว่าควรนำหลักการตามมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมากำหนดไว้ ซึ่งเป็นกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุด ปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกดำเนินคดีตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ให้ประธานศาลฎีกาและ ประธานศาลปกครองสูงสุดพิจารณาร่วมกันเพื่อแต่งตั้งผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม มาทำหน้าที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราวในระหว่างที่มีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คนที่หนึ่ง ได้ยกตัวอย่าง การตีความต่อที่ประชุมว่า ตามมาตรา ๒๐ กรณีมีตุลาการ ๙ คน หากพ้นจากตำแหน่ง ๓ คน ให้มีการ แต่งตั้งบุคคลเพื่อทำหน้าที่ตุลาการแทนตำแหน่งที่ว่างเพียง ๑ คน ให้ครบ ๗ คน เท่านั้น โดยไม่ต้องให้ครบ ทั้งหมด ๙ คน แต่ตามมาตรา ๒๑ กรณีมีตุลาการ ๗ คน หากมีตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ๑ คน จะต้องมีการแต่งตั้งบุคคลเพื่อทำหน้าที่ตุลาการแทนให้ครบทั้งหมด ๙ คน ใช่หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการสิทธิมนุษยชน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ โดยยกตัวอย่างต่อที่ประชุมว่า กรณีมีตุลาการ ๙ คน พ้นจากตำแหน่ง ๒ คน เหลือ ๗ คน ยังสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ต่อมาเมื่อตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ๑ คน หมายความว่า ตุลาการที่พ้นจากตำแหน่ง ๒ คนข้างต้น จะต้องมีการ กระบวนการแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่แล้ว และกรณีนี้จะต้องแต่งตั้งแทนตุลาการที่ต้องหยุดปฏิบัติ หน้าที่อีกเพียง ๑ คน ให้ครบ ๗ คนเท่านั้น ซึ่งมาตรา ๒๑ ได้นำเนื้อหาของมาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย มากำหนดไว้

จากนั้น ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ได้เสนอ ความเห็นต่อที่ประชุมว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๑ ให้ชัดเจนตามเจตนารมณ์ของ กรธ. และเพื่อป้องกันปัญหาการตีความที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยกำหนดเป็นหลักการว่า ให้มีการแต่งตั้ง ตุลาการแทนเท่าจำนวนตุลาการที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ โดยเบื้องต้นเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้อง และมีตุลาการเหลืออยู่ ไม่ถึงเจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการทำหน้าที่เป็นตุลาการเป็นการชั่วคราวให้ครบตามจำนวน ที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่แต่ไม่เกินเก้าคน”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการสิทธิมนุษยชน ได้เสนอความเห็นต่อที่ประชุมว่า การเขียน ขยายความบทบัญญัติเพิ่มเติมแตกต่างไปจากที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้อาจเกิดปัญหาในการตีความว่า การเขียนบทบัญญัติต่างกันจะต้องตีความต่างกันหรือไม่ ประกอบกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๑ เป็นการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ตุลาการเป็นการชั่วคราวเท่านั้น

ต่อประเด็นดังกล่าวที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า มาตรา ๒๑ มีที่มาจากบทบัญญัติ มาตรา ๒๑๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งอาจเกิดปัญหาในการตีความในอนาคตได้ว่า ในกรณีที่ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องและมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน จะต้องแต่งตั้งให้ครบ องค์ประกอบจำนวน ๙ คน หรือแต่งตั้งแทนตามจำนวนตุลาการที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้นจึงควร กำหนดให้ขอยกความบทยุติของรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนขึ้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้กฎหมาย เช่นเดียวกับการเขียนขยายความในมาตรา ๒๑ ตอนท้ายที่กำหนดว่า “ในการแต่งตั้งดังกล่าวให้คำนึงถึงองค์ประกอบตามมาตรา ๘ ด้วย” ซึ่งเนื้อความดังกล่าว ไม่ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑๔ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเช่นกัน

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๑ โดยมีหลักการว่า ในกรณีที่ ตุลาการต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เพราะถูกกล่าวหาและศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องและมีตุลาการเหลืออยู่ไม่ถึงเจ็ดคน ให้มีการแต่งตั้งตุลาการแทน เท่าจำนวนตุลาการที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่เท่านั้น โดยให้การพิจารณาการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ ตามหลักการดังกล่าวต่อไป

มาตรา ๒๒

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

ข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญพ.ศ. ....

ควรกำหนดผู้มีสิทธิร้องขอให้ตุลาการพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา ๑๘ (๑) หรือลาออกตามมาตรา ๑๘ (๓) ให้ชัดเจน ซึ่งควรเป็นไปตามมาตรา ๒๔ ของร่างฉบับที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญโดยกำหนดให้ “สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าตุลาการคนใดคนหนึ่งพ้น จากตำแหน่ง” เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ตุลาการในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการกำหนดขึ้นต้นเพียงว่า “เมื่อมีผู้ร้องขอ” เท่านั้น อาจทำให้ในทางปฏิบัติมีเรื่องที่จะเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสรรหา เป็นจำนวนมาก เนื่องจากบุคคลเพียงคนเดียวก็สามารถดำเนินการได้ ดังนั้น ในฐานะที่ศาลรัฐธรรมนูญ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบและวินิจฉัยคดีจึงควรจำกัดผู้มีสิทธิในการร้องขอให้ ตุลาการพ้นจากตำแหน่งได้

นายธนาวุฒิ สัจจทอง กรรมการธิการวิสามัญ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า โดยระบบแล้วองค์กร อิสระ หรือองค์กรศาลรัฐธรรมนูญควรเป็นองค์กรที่มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ฉะนั้น ตามที่ กรธ. เสนอมาไม่ได้หมายความว่าบุคคลใดก็สามารถร้องขอให้ตุลาการผู้ใดพ้นจากตำแหน่งได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขว่าโดยมีหลักฐานตามสมควร โดยหลักของมาตรา ๒๒ เรื่องการตรวจสอบได้ และมีความโปร่งใส สอดรับกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๓๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน จึงได้เขียน

เปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอสามารถกระทำได้แต่ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องมีหลักฐานตามสมควร อีกทั้ง
ได้ให้อำนาจคณะกรรมการสรรหามีอำนาจในการพิจารณาไว้อีกชั้นหนึ่ง ทั้งนี้ องค์กระอิสระอื่นก็ใช้
หลักการนี้เช่นเดียวกัน

นายเขวณะ ไตรมาศ กรรมการธิการวิสามัญ ในฐานะผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญ
ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ประเด็นดังกล่าวเคยมีการทักท้วงไว้แต่ไม่รับการพิจารณาแก้ไข ต่อประเด็นนี้
อาจเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติซึ่งในกระบวนการพิจารณาก็มีสิทธิคัดค้านโดยชอบแล้ว ยังสามารถมีสิทธิ
เพิ่มในการโต้แย้งคุณสมบัติของตุลาการซึ่งดำเนินการได้ทั้งที่เป็นคู่กรณีและไม่ใช่คู่กรณี จึงเห็นว่าเป็น
อุปสรรคในการทำหน้าที่ในเรื่องของการประกันความมั่นคงของตุลาการ

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ให้ข้อสังเกตต่อ
ที่ประชุมว่า ถ้ามีการเปิดช่องทางไว้ตามมาตรา ๒๒ เมื่อมีผู้ร้อง เลขานุการวุฒิสภาก็มีหน้าที่ต้องรับเรื่อง
ร้องเรียน ถ้าไม่รับเรื่องก็อาจจะมีความผิด จึงเห็นว่าน่าจะกำหนดคุณสมบัติของผู้ร้องไว้ และควรเป็นไป
ตามมาตรา ๒๔ ของร่างฉบับที่ศาลรัฐธรรมนูญเสนอคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

จากนั้น ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญหารือต่อ
ที่ประชุมว่า มีกรรมการวิสามัญท่านใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นต่อร่างมาตรา ๒๒ หรือไม่เห็นชอบ
ด้วยกับร่างมาตรา ๒๒ หรือไม่ ซึ่งที่ประชุมไม่ได้มีการเสนอความเห็นเป็นอย่างใด

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๒๒ แล้ว เห็นควรคงความไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๒๓

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นอภิปราย

นายเขวณะ ไตรมาศ กรรมการธิการวิสามัญ ในฐานะผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญ
ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า เห็นควรตัดวรรคสองออก เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมไม่ใช่เรื่อง
เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาล โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๙ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กร
อิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นใช้บังคับอยู่แล้ว นอกจากนี้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่มี
สถานะเป็นข้าราชการประจำที่จะต้องกำหนดเรื่องลาหยุดราชการเหมือนข้าราชการประจำ สำหรับการเข้า
รับการศึกษาหรืออบรมนั้น ถือว่าเป็นการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของตุลาการ

จากนั้น ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญหารือต่อที่ประชุมว่า
มีกรรมการวิสามัญท่านใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นต่อร่างมาตรา ๒๓ หรือไม่เห็นชอบด้วยกับ
ร่างมาตรา ๒๓ หรือไม่ ซึ่งที่ประชุมไม่ได้มีการเสนอความเห็นเป็นอย่างใด

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณามาตรา ๒๓ แล้ว เห็นควรคงความไว้ตามร่างเดิม

มาตรา ๒๔

คณะกรรมการตัดออก

ประเด็นอภิปราย

ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากคณะกรรมการธิการวิสามัญได้ตัดความในมาตรา ๓ (๑) ออกแล้ว ซึ่งมีผลให้พระราชบัญญัติเครื่องแบบตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป ฉะนั้นจึงเห็นควรให้ตัดมาตรา ๒๕ ออก

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรตัดมาตรา ๒๕ ออกทั้งหมด

มาตรา ๒๕

รอกการพิจารณา

ประเด็นอภิปราย

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า เห็นว่าควรตัดความในมาตรา ๒๕ วรรคสองออก เนื่องจากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของศาลไม่ควรมีการรับเบี่ยงประชุม อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะเดียวกันของศาลยุติธรรมและศาลปกครองก็ไม่มีเบี่ยงประชุมในลักษณะนี้เช่นกัน พร้อมกันนี้ได้ตั้งคำถามต่อที่ประชุมว่า ความในวรรคหนึ่งที่กำหนดว่า “ให้ได้รับเบี่ยงประชุมเป็นรายครั้ง” หมายความว่าอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ในเรื่องของเบี่ยงประชุมตามวรรคหนึ่งต้องท้าย กรธ. เห็นควรเพิ่มให้เนื่องจากเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญนั้นนอกจากการทำหน้าที่ตุลาการในการวินิจฉัยคดีแล้ว ยังมีหน้าที่ในการบริหารสำนักงานซึ่งจะต้องมีการประชุมพิจารณาด้วย จึงได้เขียนเพิ่มเติมไว้ให้

ส่วนในวรรคสองนั้นเห็นว่า ก่อนที่ตุลาการจะมีการพิจารณาวินิจฉัยตามวิธีพิจารณาของศาลนั้น ตุลาการได้มีการประชุมพิจารณาเตรียมความพร้อมในแต่ละระดับก่อนด้วย จึงเห็นว่าเป็นการทำงานอีกลักษณะหนึ่งซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถ จึงเห็นควรให้ได้รับค่าตอบแทนในลักษณะของเบี่ยงประชุมเพิ่มเติมนอกจากค่าตอบแทนที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน

นายมนตรี ศรีเยี่ยมสะอาด กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลอื่น เช่น ศาลฎีกา มีการประชุมคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัย มีการประชุมระดับแผนกเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ก่อนที่จะมีการประชุมใหญ่ของศาลซึ่งมีการพิจารณาวินิจฉัยหลายขั้นตอนแต่ศาลฎีกาได้มีการตัดเบี่ยงประชุมในลักษณะนี้ออกไป ทั้งที่ในการประชุมเพื่อพิจารณาของแต่ละขั้นตอนนั้นมีองค์คณะและขั้นตอน ฉะนั้น ตามที่ปรากฏในมาตรา ๒๕ วรรคสองเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติไม่ควรจะมีเบี่ยงประชุม จึงเห็นควรตัดออก

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ให้ข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า การให้ได้รับเบี่ยงประชุมเพิ่มในประเด็นนี้ เนื่องจากเห็นว่าการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญไม่เหมือนกับการทำหน้าที่ของศาลอื่นทั่วไป คือ ตุลาการถูกเลือกให้มาทำหน้าที่นี้เป็นการเฉพาะและมีการเรียกร้องและคาดหวังค่อนข้างสูง ทั้งการปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา ต้องกล้าหาญและไม่มียศมีเรื่องที่เกี่ยวข้องทางการเมือง มีความเสี่ยงภัยสูง รวมทั้งกำหนดให้ต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติสูง

จึงเป็นเหตุและผลว่าเมื่อมีการเรียกร้องและคาดหวังให้มีการทำงานเต็มที่ จึงเห็นว่าบุคคลที่มาทำหน้าที่นี้ ควรได้รับการดูแลอย่างเต็มที่

นายเขาวนระ ไตรมาศ กรรมการธิการวิสามัญ ในฐานะผู้แทนจากศาลรัฐธรรมนูญ ให้ข้อสังเกต ต่อที่ประชุมว่า ประเด็นเรื่องประโยชน์ตอบแทนอื่นและเบี้ยประชุมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็น ข้อพิจารณาที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเหตุผลและความจำเป็น เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ยังไม่มีเงินเพิ่มค่าครองชีพตามภาวะเศรษฐกิจ และเคยประสบปัญหาอัตราเงินเดือนและเงินประจำ ตำแหน่งได้รับการปรับเพิ่มล่าช้ากว่าองค์กรที่มีฐานเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งเทียบเท่าอื่น เป็นเวลาถึง ๕ ปี

จากนั้น ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ให้ข้อสังเกต ต่อที่ประชุมว่า เห็นด้วยในส่วนของการขาดเสียความเสถียรในชีวิตและทรัพย์สินอื่น แต่ควรนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยสำนักงานหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรง ที่ไม่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ให้ออก ตุลาการตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

นายอัศวินย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งคำถาม ต่อที่ประชุมเพิ่มเติมว่า มาตรา ๒๕ วรรคสาม กำหนดไว้ด้วยเหตุผลใด

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต เลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ชี้แจงต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากมีความเห็นว่า เงินค่าตอบแทนของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระมีจำนวนที่ไม่มาก เมื่อเทียบกับความคาดหวังและการเรียกร้องในการทำงาน จึงกำหนดให้ได้รับเทียบเท่ากับองค์กรที่มี บัญชีเทียบเคียงอยู่แล้ว

จากนั้น ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ หารือต่อ ที่ประชุมว่า มีกรรมการวิสามัญท่านใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่นต่อร่างมาตรา ๒๕ หรือไม่อย่างไร

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้รอการพิจารณามาตรา ๒๕ ไว้ โดยในเบื้องต้นที่ประชุมได้ แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำเป็น ดังนี้

“มาตรา ๒๕ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นของตุลาการให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และให้ได้รับเบี้ยประชุมสำหรับการประชุมในฐานะกรรมการเป็นรายครั้ง เท่ากับกรรมการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยเบี้ยประชุมกรรมการ

ในคราวประชุมพิเศษหรือเพื่อมีมติวินิจฉัย อรรถพิสดรณของคณะตุลาการตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง และคราวประชุมอื่นใดตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตุลาการ ที่เข้าร่วมประชุมได้รับเบี้ยประชุมตามวรรคหนึ่ง

ให้ตุลาการได้รับเงินค่ารับรองเหมาจ่ายเป็นรายเดือนตามอัตราที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ”

ทั้งนี้ มอบหมายฝ่ายเลขานุการตรวจสอบและเปรียบเทียบกับองค์กรอื่นและนำเสนอ ต่อที่ประชุมต่อไป

ประเด็นอภิปราย

นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้เสนอความเห็น
ต่อที่ประชุมว่า ในการพิจารณาของคณะกรรมการการพิจารณาศึกษาเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความเป็น
ดังนี้

“มาตรา ๒๖/๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการเป็น
เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา”

ทั้งนี้ เพื่อให้ตุลาการได้รับการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยอาจจะกำหนดเป็น
มาตรา ๒๓ วรรคท้าย หรือกำหนดเป็นมาตราใหม่ คือ มาตรา ๒๖/๑ ก็ได้ เช่นเดียวกับกรณีของศาลปกครอง
ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔

สำนักงาน ต่อประเด็นปัญหาข้างต้นที่ประชุมเห็นชอบตามที่นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์ รองประธาน
คณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง เสนอ

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้รอการพิจารณามาตรา ๒๖/๑ ไว้ว่าจะกำหนดความว่า
“ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้ตุลาการเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่ง
ตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา” อยู่ในมาตรา ๒๓ วรรคท้าย หรือกำหนดเป็นมาตราใหม่
คือ มาตรา ๒๖/๑

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๑. แนวทางการรับรองบันทึกการประชุม

เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญได้กำหนดให้มีการประชุมสัปดาห์ละสองวัน คือ วันพฤหัสบดี
และวันศุกร์ ที่ประชุมจึงกำหนดแนวทางการรับรองบันทึกการประชุมโดยให้นำบันทึกการประชุม
ทั้งในวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ไปพิจารณารับรองทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ต่อไป

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นควรให้มีการรับรองบันทึกการประชุมสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง คือ ทุกวันพฤหัสบดีโดยให้
นำบันทึกการประชุมทั้งในวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ไปพิจารณารับรองทุกวันพฤหัสบดีของสัปดาห์ต่อไป

๒. กำหนดการประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมกำหนดให้มีการประชุมครั้งต่อไป ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐
เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมกรมการ หมายเลข ๒๑๙ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว
ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์ ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการ
วิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านแล้วกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๒๕ นาฬิกา

นางสาวพรพนา ปาเฉย นิติกรชำนาญการ
นายเทียนชัย พันธุ์เลิศ วิทยากรปฏิบัติการ
นายธารณธรรม ธรรมวงศ์ วิทยากรปฏิบัติการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม
นายสุนทร อินทร์อ่ำ / ตรวจ / ทาน
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๕
วันอังคารที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ได้รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๖ ตุลาคม
๒๕๖๐ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๐

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

